

Ergenlerde Mutluluk, Öz-Yeterlik, Akran İlişkileri ve Sosyal Onay İhtiyacı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi¹

Examination of the Associations of Happiness, Self-Efficacy, Peer Relationships and the Need for Social Approval Among Adolescents

Çağla Murtezaoğlu¹ Özkan Çıkrıkçı²

¹ Uzman Psikolojik Danışman, Özel Dayıoğlu Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, Trabzon, Türkiye, caгла.murteza34@gmail.com

² Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat, Türkiye, ozkanc61@hotmail.com

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi (Received Date)

15.04.2022

Kabul Tarihi (Accepted Date)

17.06.2022

*Sorumlu Yazar

Tel.: 535 790 14 14

Adres: Tokat
Gaziosmanpaşa
Üniversitesi Eğitim
Fakültesi 1. Kat
Taşhıçtıllık Kampüsü
Merkez/Tokat

ozkanc61@hotmail.com

Öz: Bu çalışmada liseye devam eden ergenlerde mutluluğun psikososyal göstergeleri arasındaki ilişkileri belirlemek amaçlanmıştır. Öz-yeterlik, akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı psikososyal göstergeler olarak ele alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 637 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin yaşları 13 ile 19 arasında değişmektedir ($\bar{X}=15,56$; $Ss=1,19$). Analiz sonuçları ergen mutluluğu ile öz-yeterlik, akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı arasında, öz-yeterlik ile akran ihtiyacı ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı ilişkilerin olduğunu göstermektedir. Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) sonuçlarına göre ergen mutluluğu ve öz-yeterlik arasındaki ilişkide akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacının kısmi aracı role sahip olduğu belirlenmiştir. Öz-yeterlik, akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı, ergen mutluluğunun toplam varyansının %54' ünü açıklamaktadır. Araştırmada psikososyal göstergeler olarak ele alınan öz-yeterlik akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacının ergen mutluluğunun anlamlı yordayıcıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular alanyazın doğrultusunda tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Keywords: Akran ilişkisi, ergenlik, mutluluk, öz-yeterlik, Sosyal onay ihtiyacı

Abstract: In present study, it was aimed to determine the associations among the psychosocial indicators of happiness in adolescents attending high school. Self-efficacy, peer relations, and the need for social approval were considered as psychosocial indicators. The study group of the research consisted of 637 high school students. The ages of the students in the research group ranged from 13 to 19 ($M=15.56$; $SD= 1.19$). The results of the analysis showed that there were significant associations among adolescent happiness and self-efficacy, the need for peer relationships and social approval, and between self-efficacy and the need for peer and social approval. According to the Structural Equation Modeling (SEM) results, it was determined that peer relations and the need for social approval had a partial mediating role in the association between adolescent happiness and self-efficacy. Self-efficacy, peer relationships, and the need for social approval accounted for 54% of the total variance of adolescent happiness. In the current study, it was concluded that self-efficacy, peer relations, and the need for social approval, which were considered as psychosocial indicators, were significant predictors of adolescent happiness. The findings were discussed in line with the literature and suggestions were presented.

Anahtar Kelimeler: Adolescents, happiness, need for social approval, peer relationships, self-efficacy

Murtezaoğlu, Ç. ve Çıkrıkçı, Ö. (2022). Ergenlerde mutluluk, öz-yeterlik, akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 483-498. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1103962>

Giriş

Ergenlik, zor ve stresli bir fırtına dönemi olarak tanımlanmasına rağmen son yıllarda bu görüşün tamamıyla doğru olmadığı düşüncesi yaygınlaşmıştır. Önceki çalışmalarda daha çok psikopatolojiye öncelik verilmiş ve sorunlu ergenlerin oluşturabileceği risk unsurlarını ortadan kaldırmaya odaklanılmıştır (Park, 2004). Ancak ergenliği mutlu, üretken ve anlamlı geçiren ergenlerin sayısı da oldukça çoktur. Bununla birlikte ergenlik döneminde bireyin hem fiziksel hem de duygusal açıdan yaşadığı değişimler göz ardı edilmemelidir (Köse, 2015). Yoğun fiziksel ve hormonal değişimlerle birlikte zorlu geçen ergenlik döneminin lise düzeyine denk gelmesi de ergenler için ayrı bir kaygı sebebidir. Üniversiteye hazırlık süreci ve bu sürecin getirdiği bilinmezliğin yanı sıra çevreden gelen beklentilerin de artması, ergenlerin ruhsal olarak sıkıntılı bir döneme adım atmasına

sebeplenebilmektedir. Bu yüzden lise öğretimine devam eden ergenlerle yapılacak çalışmalar onları daha iyi tanıyabilmek ve anlayabilmek için bir fırsat yaratmaktadır.

Pozitif psikoloji araştırmalarında mutluluk kavramı yaygın olarak kullanılmaktadır (Datu ve Valdez, 2012). Mutluluk, olumlu duyguların çokluğu, olumsuz duyguların azlığı ve yüksek yaşam doyumu olarak ifade edilmektedir (Diener, 1984; Lyubomirsky vd., 2005). Aynı zamanda bireyin hayatını nasıl gördüğü ve hayata karşı tutumu ile de ilgilidir (Veenhoven, 1991). Bir başka ifadeyle mutluluk pozitif duyguları dışarıya yansıtma ve neşeli olma halidir (Datu ve Valdez, 2012). Csikszentmihalyi'ye (1999) göre ise bireyin tüm isteklerinin kaynağı mutluluktur.

Mutluluğu açıklarken yaygın olarak kullanılan iki bakış açısından birisi hedonik mutluluk kavramıdır diğeri ödonomik mutluluk kavramıdır. Eudaimonia ve hedonik mutluluk birbirleri ile ilişkili iki kavramdır (Kashdan vd.,

¹ Bu çalışma birinci yazarın "Ergenlerde mutluluk, öz-yeterlik, sosyal onay ihtiyacı ve akran ilişkilerinin incelenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

2008). Hedonik bakış açısı öznel iyi oluşla birlikte kullanılırken ökonomik bakış açısı psikolojik iyi oluşla birlikte kullanılmaktadır. Buna göre hedonik mutluluk daha çok olumlu duygu ve daha az olumsuz duygu, buna karşılık yüksek yaşam doyumunu; ökonomik mutluluk ise yaşamda anlama sahip olmayı içermektedir (Diener vd., 1999; Waterman, 1993). Antik dönemlerden bu yana mutluluk kavramı filozofların ve bilim insanlarının üzerine düşündüğü önemli konulardandır. Aristo tarafından ortaya atılan “eudaimonia”, mutluluğun içsel süreçler sonucu elde edilen ve bireyin tam potansiyeline ulaşmasını kapsayan bir kavram olarak literatüre geçmiştir (Kashdan vd., 2008). Aristo’ya göre mutluluk yani “eudaimonia” bireyin tüm eylemlerinin tek sonucu (Haybron, 2000) ve insanın yaşayabileceği en yüksek memnuniyeti temsil etmektedir (Waterman, 1993). Ökonomik mutluluk yaşamda anlama sahip olmayı içermektedir (Diener vd., 1999). Aristo’ya göre, bireyin ölümünden sonra dahi başkalarının kendisi hakkında ‘iyi biri’ olduğunu düşünmesi de bu kavramın kapsamındadır (Kashdan vd., 2008). Yaygın kullanımda mutluluk kavramı açıklanırken hedonik mutluluk tanımı kullanılmaktadır (Waterman, 1993). Bireyin amacına ulaştıktan sonra yaşadığı haz olarak da bilinen hedonizme göre kültürel, sosyal ya da kişisel birçok alanda birey hedonik mutluluk duyulabilir (Waterman, 1993). Bununla birlikte Aristo “hedonik mutluluğu” kaba bir düşünce olarak değerlendirmiştir ve öznel mutluluğun refah ile ilgisinin bulunmadığına dikkat çekmiştir (Ryan ve Deci, 2001). Eudaimonia kavramını hedonizmden ayıran özelliklerinden biri de mutluluğa giden yolun amaca uygun yaşamak (Deci ve Ryan, 2008), çaba, erdemli olmak ve mükemmellikten geçtiğini savunmasıdır (Kashdan vd., 2008).

Ergen mutluluğu ile ilgili yapılan çalışmalarda son yıllarda bir artış yaşandığı görülmektedir. Bu çalışmalar sonucu kişisel özellikler (Wetering vd., 2010), öz-yeterlik (Telef ve Ergün, 2013), gelişimsel görevlerin yerine getirilmesi (Seiffge-Krenke ve Gelhaar, 2008), ebeveyn duygusal desteği (Lim vd., 2015), umut (Cihangir Çankaya ve Meydan, 2018), akademik başarı (Gilman ve Huebner, 2006) ve akran ilişkileri (Köse, 2015) gibi değişkenlerin ergen mutluluğu üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte öz-yeterlik de ergen mutluluğu ile ilgili çalışmalarda karşılaşılan bir kavramdır (Ling ve Yaacob, 2015).

İnsan doğasını davranışlarının altında yatan nedenleri ile açıklamak için yapılan çalışmalar uzun yıllar öncesine dayanmaktadır. Araştırmacılar birçok farklı açıdan bakarak insan doğasını en iyi şekilde tanımaya ve anlamaya, insan doğasına farklı bir bakış kazandırmaya çalışmıştır (Bandura, 1999). İnsan davranışına yönelik ilk çalışmalar, insan davranışlarını tek bir nedenle açıklamış ve bireyin çevre tarafından kontrol edildiğini ifade ederken insanların kendi eylemlerini ve düşüncelerini kontrol edemeyeceklerini savunan bu görüşler zamanla yerini daha dinamik kuramlara bırakmaya başlamıştır (Bandura, 1989). Bandura (1977) tarafından Sosyal-bilişsel teorinin geliştirilmesiyle insan doğasına farklı bir bakış açısı getirilmiş ve insanların yalnızca tepkide bulunan varlıklar olmaktan çıkarak kendi kendini ayarlayan, düzenleyen ve kontrol eden bireyler olduğu görüşü kabul görmeye başlamıştır (Luszczynska vd., 2005; Pajares, 2002). Bu görüşe göre bilişsel, duygusal, çevresel ve kişisel faktörlerin birleşimi bu eylemlerin gerçekleşmesini etkileyen önemli kaynaklardır (Bandura, 1989). Sosyal-bilişsel teori,

bireylerin öz gelişimlerine ve değişimlerine aktif olarak dâhil olabilecek ve bir işi gerçekleştirebilecek kapasitede oldukları görüşüne dayanmaktadır (Pajares, 2002).

Bandura’nın sosyal öğrenme teorisinde en önemli kavram öz-yeterliktir (Bandura, 1977). Bireylerin belirli durumlarda kendi kapasitelerine ilişkin inançları Bandura (1977) tarafından öz-yeterlik olarak tanımlanmıştır (Jhang, 2019; Salavera vd., 2017). Öz-yeterlik, kişinin bir işi yapmak, bir performansı gerçekleştirmek için ihtiyacı olan bilişsel, davranışsal ve motivasyonel kaynaklara ne kadar sahip olduğu ile ilgili inançlarını içermektedir (Scherbaum vd., 2006). Aynı zamanda bireyin belirli durumlarla nasıl başarılı bir biçimde baş edebileceğine ilişkin öznel yargılarıdır (Caprara vd., 2012). İnsanların olası durumlarla başa çıkabilmek amacıyla gereken davranışı gösterebilmeleri için sahip oldukları düşünce yapılarını içerir (Cervone ve Peoke, 1986). Bir başka tanım olarak duruma özgü bir yetkinlik inancı şeklinde ele alınmıştır (Sherer vd., 1982; Scherbaum vd., 2006). Bunlara ek olarak öz-yeterlik, bireyin bazı durumsal koşulları yerine getirebilmek için kaynakları, motivasyonu ve eylem yollarını harekete geçirmeye dair yeteneğine olan inancı olarak da açıklanmaktadır (Chen vd., 2001). Öz-yeterlik aynı zamanda stres yaratan durumlarla başa çıkmak için gereken becerileri ve duyguları da içine almaktadır (Luszczynska vd., 2005). İnsanların dünyaya bakışlarına, nasıl bir yol izleyeceklerine, gösterecekleri çabanın büyüklüğüne ve zorluklara karşı dayanıklılıklarına etki etmektedir (Bandura, 2006). Algılanan öz-yeterlilik, olması muhtemel durumlarla başa çıkabilmek için gereken eylem yollarının ne kadar etkili yürütüleceğine ilişkin kararlarla ilgilidir (Bandura, 1982). Bireyin öz-yeterliği, yaşamda karşılaştığı durumlarla nasıl baş ettiği ile ilgili ipuçları verebilmektedir.

Öz-yeterliği düşük bireyler engelleyici bir durumla karşı karşıya kaldıklarında kendilerinden şüphe etmeye ve çaba göstermeyi bırakmaya daha eğilimlidir. Buna karşın yüksek öz-yeterliğe sahip bireyler ise benzer durum karşısında kendini motive ederek sorunla başa çıkmanın bir yolunu bulabilmektedir (Bandura, 1999). Verilen bir görevi yerine getirmede yetersiz kalan birey görevlerden kaçınma davranışı gösterebilirken kendilerini yeterli hisseden bireyler ise karşılaştıkları zorluklarla baş edebilmek için daha fazla çaba gösterirler (Schunk, 1991). Bireyin ergenlik döneminde meydana gelen değişikliklere ayak uydurması ve çevrenin artan beklentilerini karşılayabilecek gücü bulması için öz-yeterlik önemli bir faktördür. Öz-yeterliği yüksek ergenler ile düşük ergenlerin bir karşılaştırması yapıldığında öz-yeterliği yüksek bireylerin bir performansı gerçekleştirme, verilen görevi yerine getirme ve problemlerle başa çıkmada daha verimli oldukları görülmektedir (Bingöl, 2018). Ergenlerin problemlerle sağlıklı bir biçimde başa çıkabilmesi iyi oluşlarına katkı sağlayabilmektedir. Ergenlerde iyi oluş ve öz-yeterliğin ilişkili olduğu bulgusuna erişen çalışmalar alanyazında mevcuttur (Caprara vd., 2006; Koca ve Ekşi, 2021; Telef ve Ergün, 2013). Aynı zamanda öz-yeterlik akademik açıdan da birçok konuyla ilişkilidir (Datu ve Yuen, 2020) Öğrencilere eğitim verilirken öz-yeterliklerini ve kendilerine güvenlerini geliştirecek etkinliklere yer vermek akademik başarılarını da olumlu yönde etkilemektedir (Komarraju ve Nadler, 2013). Bireyin öz-yeterliğini geliştirecek çalışmalara yer vermenin yanında içinde yaşadığı

sosyal çevre ile ilişkilerini sağlıklı bir biçimde yürütmesi de iyi oluşuna katkı sağlayabilmektedir.

Bireyler hayatlarının her anında çevre ile etkileşim içinde olduğundan sosyal çevre bireyin yaşamının her alanında etkili olan önemli bir etmendir (Twenge ve Im, 2007). Bu yüzden sosyal çevreyi oluşturan insanlarla kurulan ilişkiler ve iletişim önem taşımaktadır. Kişiler arasındaki bu iletişim ve etkileşimin oluşmasında önemli unsurlardan birisi de insanların başkalarının onayına verdikleri önemdir (Larsen vd., 1976). Bireyin başkalarının düşüncelerine verdiği bu önem de literatüre sosyal onay ihtiyacı olarak geçmiştir. Sosyal onay ihtiyacı, bireyin topluma uyum sağlaması ve başkalarının kendisi ile ilgili düşünceleri hakkında endişelenmesi, toplum tarafından beğenilmek istemesi ve bu sebepten kabul görececek davranışlar sergilemesidir (McCullum, 2005; Özmatyatlı ve Cihirlioğlu, 2019; Twenge ve Im, 2007). Onay ihtiyacına sahip bireyler, bu ihtiyacı gidermek için başkalarının olumlu olarak göreceği ve destekleyeceği davranışlar sergilemektedir (Kell, 2009). Bu bireyler toplumun düşünceleriyle yakından ilgilenir ve davranışlarını buna göre şekillendirmektedir (Grams ve Rogers, 1990). Onaylanma ve sevilme duygusunu hissedebilmek için başkalarının isteklerini yerine getirme ve kendinden istenenlere hayır diyememe gibi davranışlar gösterirler (Demirli ve Değirmenci, 2019). Sosyal olarak onaylanma ihtiyacı insan davranışları için oldukça önemli bir motivasyon kaynağı olabilmektedir. Onay motivasyonu, çevre üzerinde olumlu bir izlenim oluşturma isteğinin yanında bireyin toplum tarafından kabul edilmeyeceğini düşündüğü olumsuz durumlardan kaçınma ihtiyacını da barındırmaktadır (Fishman, 1965; Moulton vd., 1998).

Bireyler yapmak istedikleri tercihler ve sosyal olarak istenen durumlar arasında kararsız kaldığında sosyal onay ihtiyacı devreye girmektedir (Hebert vd., 1997). Sosyal onay ihtiyacı yüksek olan bireyler toplumun diğer üyelerinin düşündüklerine önem verir (Grams ve Rogers, 1990; Twenge ve Im, 2007), çevredekilerin destekleyeceğine inandıkları davranışlar sergiler ve toplum tarafından yaygın kabul edilen inançlara bağlılık gösterirler (Sosik ve Dinger, 2007). Sosyal olarak onaylanmayı bekleyen ve olumsuz değerlendirilmekten korkan birey başkaları üzerinde iyi bir izlenim bırakabilmek için motive olur ve bunu sağlamak için de yoğun bir çaba gösterir. Sosyal onay ihtiyacını ortaya çıkaran etmenlerden biri de olumsuz yargılardan kaçınma gerekliliğidir (Rudolph vd., 2005). Başkalarının kendileri hakkında düşüncelerine nispeten daha duyarlı insanlar bireysel isteklerini ve ihtiyaçlarını bir kenara bırakarak başkalarının ihtiyaçlarına daha çok önem verme ve bu ihtiyaçları dikkate alarak daha uyumlu davranışlar gösterme eğilimindedir (Baytemir vd., 2017; Özden, 2019). Sosyal onay ihtiyacı kavramı, özellikle çocuklar için, yüksek olması durumunda sosyal ortamlarda çocuklarda geri çekilme, etkinliklere katılmayı reddetme, akranlardan uzaklaşma ve engellenme gibi davranışlara sebep olabilmektedir (Staub ve Sherk, 1970). Sosyal onay ihtiyacı çocukların gelişimi için bir fırsat olabileceği gibi aynı zamanda tehdit de oluşturabilmektedir (Rudolph vd., 2005). Buna göre olumlu dönütler alan çocuklar duygusal olarak iyi bir gelişim gösterirken olumsuz dönütler söz konusu olduğunda çocuklarda duygusal sorunlar gözlemlenebilmektedir. Sosyal onay ihtiyacı ile ilgili çeşitli yaşlarda ve toplumlarda gerçekleştirilmiş çalışmaları görmek mümkündür.

Alanyazında sosyal onay ihtiyacının bileşenlerini ve çeşitli değişkenlerle olan ilişkisini inceleyen çalışmalar mevcuttur. Sosyal onay ihtiyacı ve liderlik tarzları (Sosik ve Dinger, 2007), onay ihtiyacı ve iyi oluş (Rudolph vd., 2005), onay ihtiyacı ve yeme bozuklukları (Moulton vd., 1998), onay arayışı ve saldırganlık (Larsen vd., 1976), sosyal onay ihtiyacı ve benlik saygısı (Lobel ve Teiber, 1994), onay ihtiyacı ve saldırganlık (Fishman, 1965) gibi alan yazına katkı sağlayan araştırmalar bu konuda yapılan çalışmalara örnek gösterilebilir.

Birey dahil olduğu çevre tarafından onaylanma ihtiyacının yanında sosyal destek görme ihtiyacı da hissetmektedir. Sosyal destek, bireyin gelişimine ve zorluklarla baş etmesine yardımcı olan, destekleyici ve olumlu davranışları kapsamına aldığından (Bakalim ve Taşdelen-Karçkay, 2016) bireyin fiziksel ve ruhsal iyiliği için gerekli bir unsurdur ve sosyal destekten yoksun olma hali çeşitli fiziksel ve ruhsal problemlere yol açabilmektedir (Salı ve Akyol, 2010). Bu doğrultuda akran sosyal desteği de ergenlik dönemindeki gençler için büyük önem taşımaktadır. Akranların bireyin sosyalleşmesinde en etkili unsurlardan biri olduğu ve bunun yanında özellikle ergenlik döneminde uyum sürecini kolaylaştırdığı da bilinmektedir (Waldrip vd., 2008). Ergenlik bir geçiş dönemidir ve bu dönem ergenlerde bazı değişimleri beraberinde getirmektedir. Akranlarla ve arkadaşlarla olan ilişkiler ergenlerin bu geçiş dönemini sağlıklı geçirebilmeleri için önemli sosyalleşme kaynaklarıdır (Zettergen, 2005). Aile içindeki ve aile dışındaki güvenilir ve sağlıklı ilişkiler ergenlerin karakter gelişimi ve ruhsal sağlığı için de önem arz etmektedir (Landstedt vd., 2015).

Ergenlik çağına gelindiğinde gençler, karşılaştıkları sorunları ebeveynlerinden ziyade akranlarıyla paylaşır ve onların fikirlerine daha sık başvurur (Demir vd., 2005). Gençler bu dönemde aileleriyle olduğu kadar arkadaşlarıyla da sıkça vakit geçirirler ve arkadaşlarıyla kurdukları ilişkiler güven, samimiyet, duygusal ve sosyal destek gibi olumlu sonuçları beraberinde getirmektedir (Hartup ve Stevens, 1997). Çocuklukta sürdürülen arkadaşlıklardan farklı olarak ergenlikte meydana gelen duygusal gelişme ve büyümenin de bir sonucu olarak ergenlikte kurulan arkadaşlıklar daha samimi ve önemli olarak nitelendirilmektedir (Berndt, 1992). Akran ilişkileri, çocukluk çağına temel sosyal becerileri kazanmayı sağlamaya yardımcı olarak ergenlik dönemine gelindiğinde yalnızlığı gidermenin bir yolu, sosyal olarak kendini ifade etme ve tanıma aracıdır (Hartup ve Stevens, 1999).

Yapılan araştırmalar akran ilişkilerinin ergenlerin hayatında giderek daha önemli ve kritik bir yer kaplamaya başladığını göstermektedir (Landstedt vd., 2015). Bu ilişkiler sosyal hayatın bir yansıması olarak görülebilir. Bu sayede ergenler sorunlarla baş edebilme, kendini tanıma ve kişisel sınırlarını fark etme fırsatına sahip olmaktadır (Demir vd., 2005). Akranlarla ilişkiler ergenlerin toplumsallaşması, kişilik gelişimi ve gruba aidiyetin gerçekleşmesi, bunun yanında yaşamın her aşamasında iletişim ve sosyal gelişimlerinin sağlanması için bir ihtiyaçtır (Salı ve Akyol, 2010). Aile ve toplumla ilgili sorunlar yaşayan gençler için akranlar bir baş etme aracı haline gelmekte ve akranları tarafından anlaşılmiş ve kabul edilmiş hisseden gençler olumlu davranışlar sergilemektedir (Moses ve Villodas, 2017).

Akran ilişkileri bireyin takdir edilme ihtiyacı ve kişilik gelişimi için önemli bir kavramdır (Salı ve Akyol, 2010). Olumlu akran ilişkileri, ergenlerin ait olma, güvenlik gibi ihtiyaçlarının önemli ölçüde karşılanmasına yardımcı olmaktadır (Roi vd., 2020). Aynı zamanda ergenlerin duygusal gelişimlerini desteklemekte ve dünyaya başkalarının gözünden bakmalarını, onların duygularını ve düşüncelerini anlamalarını sağlamaktadır (Salı ve Akyol, 2010). Öğrenciler, konuşma ve dinleme, duygusal destek görme, deneyimlerini paylaşma ve saygı görme fırsatı bulduklarında ait olduklarını ve akranları tarafından anlaşıldıklarını daha fazla hissetmektedir (Furrer vd., 2014). Aynı zamanda ergenlik döneminde akranlarla ilişkiler birlikte vakit geçirme, sosyal destek sağlama ve kişisel gelişime yardımcı olması bakımından da oldukça önemlidir (Demir vd., 2005). Olumlu akran ilişkileri ergenleri sorunlu arkadaş gruplarından korumakta ve zararlı davranışlara başvurmaları önünde bir engel oluşturmaktadır (Moses ve Villodas, 2017).

Ergenlerde mutluluk ile ilişkili olabileceği düşünülen öz-yeterlik, akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı kavramları, bu kavramların birbiriyle ve ergen mutluluğu ile olan ilişkisinin incelenmesinin mutluluk literatürüne katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ergenlerde mutluluk kavramının yukarıda açıklanan değişkenlerle çeşitli şekillerde ele alındığı çalışmalarını görmek mümkündür. Akranları ile giderek artan etkileşim ve iletişim, ergenlerin hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Bunun yanında çevre ile ilişkilerinin artmasıyla ortaya çıkan sosyal onay ihtiyacı, kendinden istenen biçimde davranma düşüncesi ergenlerin yaşamında olumsuz etkilere sebep olabilecek bir durum olarak görülebilmektedir. Aynı zamanda bu dönemde ergenlerin onlara yüklenen sorumluluklarla baş edebileceğine olan öz-yeterlik inançları mevcut çalışma kapsamında ele alınmıştır. Bu kapsamda değerlendirildiğinde mevcut araştırmada ergenlerde mutluluğun öz-yeterlik, akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Ergenlerde mutluluk, öz-yeterlik, sosyal onay ihtiyacı ve akran ilişkilerinin incelenmesinin amaçlandığı çalışma, nicel araştırma yaklaşımına dayalı ilişkisel desende gerçekleştirilmiştir. İlişkisel desen, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkileri test etmek ve ilişkilerin derecesini belirlemek amacıyla kullanılan bir araştırma desendir (Creswell, 2012).

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu lise öğretimine devam eden 637 ergenden oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 13 ile 19 arasındadır ($\bar{X}=15,56$; $Ss=1,19$). Araştırmaya dahil edilen öğrenci grubunda 439 kız (%68,9) ve 198 erkek (%31,1) öğrenci yer almaktadır. 637 öğrenciden dokuzuncu sınıfa devam edenler 254 (%39,9), onuncu sınıfa devam edenler 145 (%22,8), on birinci sınıfa devam edenler 154 (%24,2) ve on ikinci sınıfa devam edenler 84 (%13,2) kişiden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından katılımcıların sosyodemografik özelliklerini belirleyebilmek amacıyla hazırlanmıştır.

Ergen Mutluluk Ölçeği (EMÖ)

Ergen Mutluluk Ölçeği (EMÖ), Işık ve Üzbe Atalay (2019) tarafından ergenlik çağındaki gençlerin mutluluklarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Tek faktörlü bir yapıya sahip olan ölçek, 5 dereceli Likert tipi değerlendirmeye sahip olup 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçme aracından alınacak en düşük puan 15 iken en yüksek puan 75'tir. Bireyin ölçekten aldığı puan arttıkça mutluluk puanı da artmaktadır. Ölçeğin madde toplam korelasyonu ,30'dan büyük, iç tutarlık katsayısı ,91 olarak bulunmuşken, test-tekrar test katsayısı ise ,74 olarak rapor edilmiştir.

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (SOİÖ)

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (SOİÖ), Karaşar ve Ögülmüş (2016) tarafından sosyal onay ihtiyacının ölçülebilmesi amacıyla geliştirilmiştir. Başkalarının yargılarına duyarlılık, sosyal geri çekilme ve olumlu izlenim bırakma olmak üzere 3 alt boyuttan oluşan ölçek, 5 dereceli Likert tipi değerlendirmeye sahip olup 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına ait iç tutarlık puanları sırasıyla ,83, ,80 ve ,80 iken ölçeğin tamamı için iç tutarlık katsayısı ,90 olarak belirlenmiştir. Ardından 2020 yılında ölçeğin ergenler üzerinde kullanılabilmesi için geçerlik ve güvenilirlik hesaplamaları gerçekleştirildikten sonra ergenler üzerinde de uygulanmaya uygun görülmüştür. Konu edilen çalışmanın analiz sonuçlarına göre ise alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları ,78 ile ,81 arasında değişmektedir.

Akran İlişkileri Ölçeği (AİÖ)

Akran İlişkileri Ölçeği (AİÖ) ergenlerin akranlarıyla olan ilişkilerini ölçmek amacıyla Bukowski ve arkadaşları (1994) tarafından geliştirilmiştir. 23 maddeden ve 5 alt faktörden oluşan ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlık katsayısı ,71 ve ,86 arasında değer almaktadır. Akran İlişkileri Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması çalışması Atik ve arkadaşları (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Birliktelik, çatışma, yardım, koruma ve yakınlık olmak üzere 5 alt boyuttan oluşan çalışma, 5 dereceli Likert tipi değerlendirmeye sahip olup 22 maddeden oluşmaktadır. Çatışma alt boyutunda yer alan maddeler ters madde olarak belirtilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 22 iken en yüksek puan ise 110'dur. Ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılığı ,66 ve ,86 arasında değer alırken ölçeğin tamamının iç tutarlılık puanı ise ,85'tir.

Çocuklar için Öz-Yeterlik Ölçeği

Çocuklar için Öz-Yeterlik Ölçeği, ergenlerin öz-yeterliklerine ilişkin bilgi sahibi olmak amacıyla Muris tarafından 2001 yılında geliştirilmiştir. Sosyal öz-yeterlik, akademik öz-yeterlik ve duygusal öz-yeterlik olarak üç alt boyuttan oluşan ve her bir alt boyutunda 7 madde, toplamda ise 21 maddeye sahip olan ölçek 5 dereceli Likert tipi bir değerlendirmeye sahiptir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21 ve en yüksek puan 105'tir. Ölçekten yüksek puan alan ergenlerin öz-yeterlik düzeyinin yüksek olduğu sonucuna

ulaşmaktadır. Çocuklar İçin Öz-Yeterlik Ölçeğini Türk kültürüne uyarlama çalışması Telef ve Karaca tarafından 2012 yılında gerçekleştirilmiştir. Üç alt boyut ve 21 maddeden oluşan ölçeğin analiz sonuçlarına göre iç tutarlık katsayıları akademik öz-yeterlik alt boyutu için ,84, sosyal öz-yeterlik alt boyutu için ,64 ve duygusal öz-yeterlik alt boyutu için ,78 olarak belirlenmiştir.

Süreç

Araştırma için gerekli etik kurul uygunluğu birinci yazarın öğrenim gördüğü üniversitenin Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan alınmıştır (2020-46). Etik kurul uygunluk raporunun alınmasının ardından Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı liselerde uygulama yapabilmek için yasal izin başvurusu yapılmış ve gerekli olan yasal izin alınmıştır. Çalışma sürdürülürken COVID-19 pandemisine bağlı uygulanan tedbirler nedeniyle okul yönetimi ile görüşülerek ölçme araçlarının yer aldığı online form sınıf gruplarında paylaşılmış ve araştırmada kullanılan veriler gönüllülük esası dikkate alınarak toplanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının geçerliği ve güvenirliliği analiz aşamasına geçilmeden önce yeniden test edilmiştir. Bu doğrultuda ölçme araçlarının güvenirlilikleri iç tutarlık katsayıları (Cronbach's Alpha) ile belirlenmiş ve ölçme araçlarının yapı geçerlikleri için ise doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Bununla birlikte, araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçlarının yakınsak geçerliği açıklanan varyans (Average Variance Extracted-AVE) ve birleşme güvenirliliği (composite reliability) katsayıları ile incelenmiştir. Yapılan analizin ardından çalışmada kullanılacak ölçme araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu bulunmuştur. Yapılan analizlere ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın betimsel istatistiklerine ve korelasyon analizine ait istatistiksel çözümlenmeler SPSS 24,0 yazılımı ile

gerçekleştirilmiştir. Hipotetik yapısal modelin test edilmesi için Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) AMOS 24,0 programı kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı tekniği uygulanmıştır. Ergenlerde öz-yeterlik ile mutluluk arasındaki yapısal ilişkilerin belirlenebilmesi amacıyla YEM uygulanmıştır. YEM, ileri düzey istatistiksel analizler yardımıyla çoklu durumların karşılaştırılmasına olanak sağlamaktadır (Kline, 2015). Mevcut çalışmada YEM iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak ölçüm modeli sınanmıştır. Ölçüm modeline ilişkin kabul edilebilir değerler elde edildikten sonra yapısal model test edilmiştir.

Doğrudan ve dolaylı etkilerin belirlenmesinde bootstrapping yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntem, veri setinden yeniden oluşturulan örneklemelerdeki dolaylı etkiyi tahmin edilebilmektedir. Bu çalışmada doğrudan ve dolaylı yolların anlamlılığı test edilirken %90 (CI) güven aralığı benimsenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmada kullanılan ölçme araçlarından elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle tanımlayıcı bulgulara ve çalışmanın değişkenleri arasındaki ilişkilere yer verilmiştir. Ardından Yapısal Eşitlik Modeli Kapsamında önce ölçüm modeli test edilip ardından yapısal model test edilerek sonuçlar raporlanmıştır.

Değişkenlere Ait Tanımlayıcı Bulgular ve Korelasyon Değerleri

Araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçlarından elde edilen verilere ilişkin tanımlayıcı bilgiler Tablo 2'de ifade edilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde tüm ölçme araçlarından elde edilen sonuçlara göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1,5 ve + 1,5 sınırları içinde olduğu görülmektedir ve bu durumda elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2007).

Tablo 1. Ölçme araçlarının geçerlik ve güvenirliliklerine ilişkin bulgular

Parametre	EMÖ	ÇÖYÖ	AİÖ	SOİÖ
x ² /sd	2,83	1,90	2,19	2,50
RMSEA	,08	,05	,06	,07
CFI	,93	,91	,92	,87
GFI	,89	,88	,87	,82
TLI	,91	,90	,91	,86
SRMR	,04	,05	,06	,06
Alpha	,93	,91	,89	,93
AVE	,49	AÖY = ,48 SÖY = ,40 DÖY = ,41	BİR = ,44 ÇAT = ,40 KOR = ,71 YAK = ,47 YAR = ,55	BYD = ,45 SGC = ,46 OİB = ,50
CR	,93	AÖY = ,87 SÖY = ,82 DÖY = ,82	BİR = ,75 ÇAT = ,72 KOR = ,93 YAK = ,82 YAR = ,86	BYD = ,88 SGC = ,88 OİB = ,90

AÖY: Akademik Öz- Yeterlik; SÖY: Sosyal Öz- Yeterlik; DÖY: Duygusal Öz- Yeterlik; AİÖ: Akran İlişkileri Ölçeği; SOİÖ: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği; EMÖ: Ergen Mutluluk Ölçeği; BİR: Birliktelik; YAR: Yardım; KOR: Koruma; YAK: Yakınlık; BYD: Başkalarının Yargılarına Duyarlılık; SGC: Sosyal Geri Çekilme; OİB: Olumlu İzlenim Bırakma

Tablo 2. Ölçme araçlarından elde edilen puanlara ilişkin bulgular

	N	$\bar{X}$	Ss	Min.	Max.	Çarpıklık	Basıklık
AÖY	637	23,29	5,61	7	35	-,28	-,16
SÖY	637	25,46	5,54	7	35	-,62	,27
DÖY	637	21,82	5,93	7	34	-,13	-,43
Aİ	637	86,27	14,87	23	110	-1,08	1,16
SOİ	637	75,36	22,20	25	125	-,10	-,70
EM	637	50,82	13,36	18	75	-,25	-,73

AÖY: Akademik Öz- Yeterlik; SÖY: Sosyal Öz- Yeterlik; DÖY: Duygusal Öz- Yeterlik; Aİ: Akran İlişkileri; SOİ: Sosyal Onay İhtiyacı; EM: Ergen Mutluluk

Ölçüm modeline ve yapısal modele ilişkin analizlerden önce değişkenler arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde araştırmada kullanılan değişkenlerin birbiriyle pozitif ve negatif düzeyde anlamlı ilişkilere sahip olduğu görülmektedir. Buna göre, mutluluk ile akademik öz yeterlik ($r = ,55, p < ,01$; %95 CI [.49, .60]), sosyal öz-yeterlik ($r = ,47, p < ,01$; %95 CI [.40, .53]), duygusal öz-yeterlik ($r = ,58, p < ,01$; %95 CI [.53, .64]) ve akran ilişkileri ($r = ,20, p < ,01$; %95 CI [.12, .28]) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sosyal onay ihtiyacı ile sosyal öz-yeterlik ($r = -,25, p < ,01$; %95 CI [-.32, -.17]), duygusal öz-yeterlik ($r = -,21, p < ,01$; %95 CI [-.29, -.13]) ve akran ilişkileri ($r = -,10, p < ,01$; %95 CI [-.18, -.02]) arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bununla birlikte akran ilişkileri ile akademik öz-yeterlik ($r = ,19, p < ,01$; %95 CI [.11, .27]), sosyal öz-yeterlik ($r = ,47, p < ,01$; %95 CI [.39, .54]) ve duygusal öz-yeterlik ($r = ,21, p < ,01$; %95 CI [.13, .29]) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir.

Yapısal Eşitlik Modellemesi

Yapısal eşitlik modellemesine dayalı gerçekleştirilen analizlerde iki aşamalı bir prosedürün benimsenmesi gerekmektedir. İlk aşamada ölçüm modelinin geliştirilip uyum indekslerinin ele alınması gerekmektedir. Ölçüm modelinin kabul edilebilir düzeyde uyum indekslerine sahip olması durumunda ikinci aşama olan yapısal modelin (hipotetik model) test edilmesi aşamasına geçilir. Bu çalışmada ölçüm modeli altı gizil değişken (akademik öz-yeterlik, sosyal öz-yeterlik, duygusal öz-yeterlik, akran ilişkileri, sosyal onay ve ergen mutluluğu) ve yirmi gözlenen değişkenden oluşmaktadır. Uygulanan analiz sonucunda ölçüm modelinin verilerle kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır ($\chi^2_{(sd=155, N=637)} = 605,73, p < ,05; \chi^2/sd = 3,91, CFI = ,94, TLI = ,93, RMSEA = ,06$ %90 CI [.062, .073]). Elde edilen uyum indekslerinin kabul edilebilir seviyede olmalarına rağmen değişkenlerin faktör yükleri değerlendirildiğinde, akran ilişkileri gizil değişkenine ait çatışma gözlenen değişkenin (ÇAT) faktör yük değerinin düşük olduğu belirlenmiştir ($\lambda = ,16$). ÇAT gözlenen değişkeni modelden çıkarılarak, ölçüm modeli altı gizil ve on dokuz gözlenen değişken ile tekrar test edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, ölçüm modeli verilerle kabul edilebilir düzeyde uyum göstermektedir ($\chi^2_{(sd=137, N=637)} = 552,57, p < ,05; \chi^2/sd = 4,03, GFI = ,92, CFI = ,94, TLI = ,93, RMSEA = ,06$ %90 CI [.063, .075]). Ölçüm modelindeki değişkenlere ait faktör yük değerlerinin $\lambda = ,59$ ile $\lambda = ,93$ arasında değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde, ölçme araçlarının model testi açısından uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapısal Model

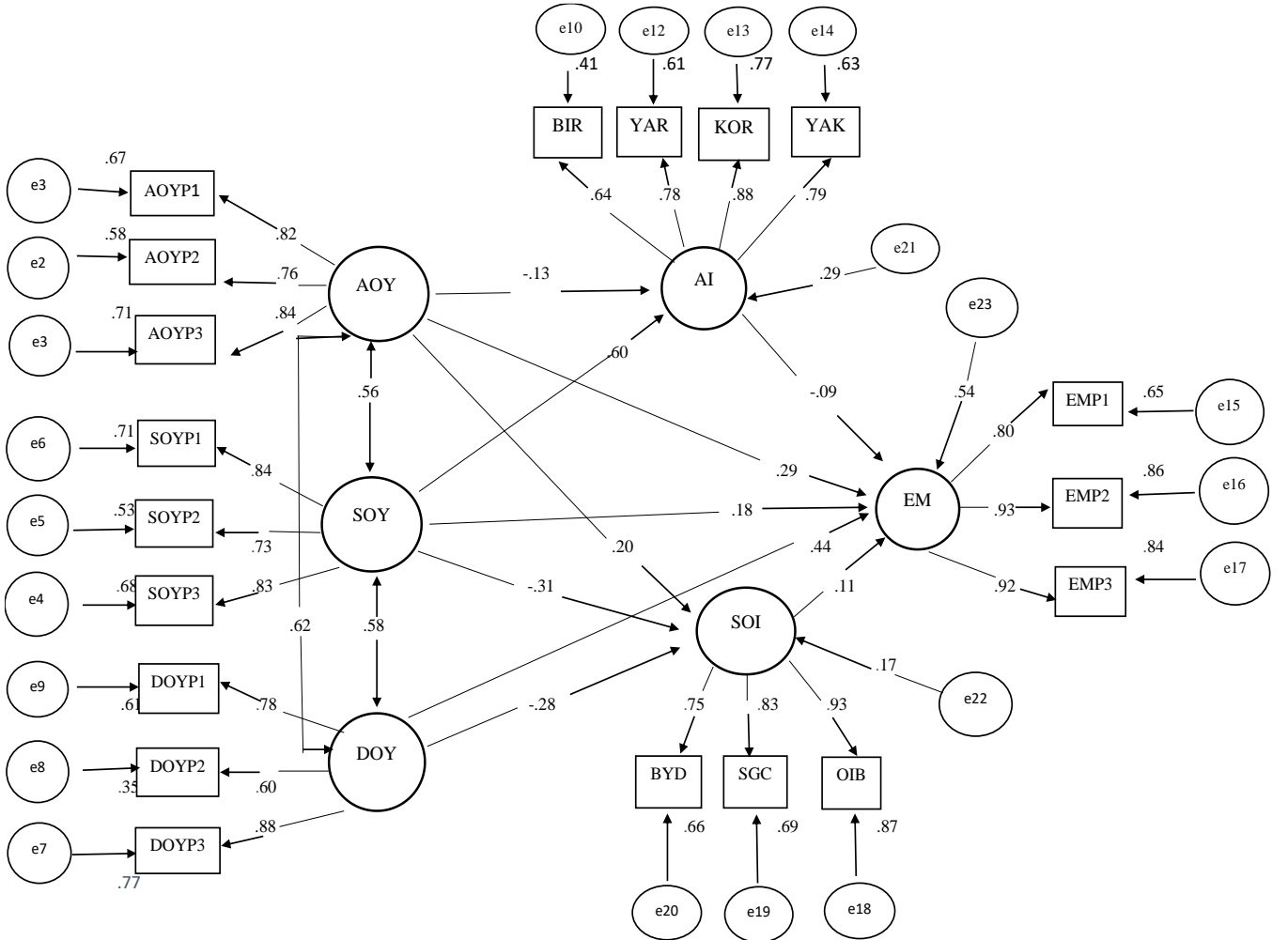
Bu çalışmada, ergen öz-yeterliği ile ergen mutluluğu arasındaki ilişkide akran ilişkileri ve sosyal onayın aracı rolü incelenmiştir. İfade edilen bu aracılık modelinin test edilebilmesi için yapısal model test edilmiştir. Yapısal modelin test edilmesi sürecinde ilk olarak tam aracılık modeli sınanmıştır. Bu modelde, ergen öz-yeterliği ile ergen mutluluğu arasındaki ilişkide akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacının tam aracı rolü olduğuna ilişkin hipotetik model ele alınmıştır. Tam aracılığın test edildiği modelde duygusal öz-yeterlik ile akran ilişkileri arasındaki doğrudan ilişkinin anlamsız olduğu belirlenmiştir ($\beta = -,06, p > ,05$). Bu bulgu doğrultusunda, duygusal öz-yeterlikten akran ilişkileri arasındaki yol sıfıra eşitlenmiştir (modelden çıkarılmıştır). Bu işlemde sonra tam aracılık modeli yeniden analiz edilmiştir ve modele ilişkin uyum indeksleri belirlenmiştir ($\chi^2_{(sd=142, N=637)} = 911,45, p < ,05; \chi^2/sd = 6,41, GFI = ,87, CFI = ,89, TLI = ,87, RMSEA = ,092$ %90 CI [.087, .098], $SRMR = ,15, AIC = 1007,45, ECVI = 1,58, BIC = 1221,37$). Tam aracılık modelinde ele alınan tüm yollar anlamlı bulunmuştur. Aracılık analizinde nihai rollere karar verebilmek için ikinci aşamada kısmi aracılık modeli sınanmıştır. Kısmi aracılık modelinde bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki doğrudan etkileri de modele dahil edilmiştir. Akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı değişkenlerinin kısmi aracı rolünün incelendiği modelde duygusal öz-yeterlik ile akran ilişkileri arasında yol anlamsız bulunmuştur ($\beta = -,06, p > ,05$) ve bu yol sıfıra eşitlenerek analiz tekrar edilmiştir. Kısmi aracılık modeli kapsamında sınanan modele ilişkin uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir ($\chi^2_{(sd=139, N=637)} = 560,05, p < ,05; \chi^2/sd = 4,02, GFI = ,91, CFI = ,94, TLI = ,93, RMSEA = ,069$ %90 CI [.063, .075], $AIC = 662,05, ECVI = 1,04, BIC = 889,34$).

Aracılık analizleri kapsamında tam aracılık ve kısmi aracılık modelleri test edilmiştir. Bu iki modelden elde edilen uyum indeksleri değerlendirilerek nihai modele karar verilmiştir. Bu amaç doğrultusunda AIC (Akaike's Information Criterion), ECVI (Expected CrossValidation Index) ve BIC (Bayesian Information Criterion) değerleri incelenmiştir. AIC, ECVI ve BIC değerleri açısından en düşük değerleri sunan modelin daha kabul edilebilir olduğu ifade edilmektedir (Burnham ve Anderson, 2004). Bu çalışmada, kısmi aracılık modelinde elde edilen AIC, ECVI ve BIC değerlerinin tam aracılık modelinde açığa çıkan değerlerden daha düşük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, akademik öz-yeterlik, sosyal öz-yeterlik ve duygusal öz-yeterlik ile ergen mutluluğu arasındaki ilişkide akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacının kısmi aracı rolünün olduğuna ilişkin model kabul edilmiştir (Şekil 1).

Tablo 3. Değişkenler arasındaki korelasyon değerleri (n=637)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6
1.AÖY	1					
2.SÖY	,47**	1				
3.DÖY	,52**	,49**	1			
4.Aİ	,19**	,47**	,21**	1		
5.SOİ	-,07	-,25**	-,21**	-,10**	1	
6.EM	,55**	,47**	,58**	,20**	-,06	1

** $p < .01$; AÖY: Akademik Öz- Yeterlik; SÖY: Sosyal Öz- Yeterlik; DÖY: Duygusal Öz- Yeterlik; Aİ: Akran İlişkileri; SOİ: Sosyal Onay İhtiyacı; EM: Ergen Mutluluk

Şekil 1: Ergen mutluluğu ve öz- yeterliği arasındaki ilişkide akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacının kısmi aracı olduğuna ilişkin yapısal model

AÖY: Akademik Öz- Yeterlik; SÖY: Sosyal Öz- Yeterlik; DÖY: Duygusal Öz- Yeterlik; Aİ: Akran İlişkileri; SOİ: Sosyal Onay İhtiyacı; EM: Ergen Mutluluk; BIR: Birliktelik; YAR: Yardım; KOR: Koruma; YAK: Yakınlık; BYD: Başkalarının Yargılarına Duyarlılık; SGC: Sosyal Geri Çekilme; OIB: Olumlu İzlenim Bırakma

Doğrudan Etkiler ve Dolaylı Etkiler

Araştırma kapsamında bağımsız değişkenlerin aracı değişkenler ve bağımlı değişken üzerindeki doğrudan etkileri ile aracı değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki doğrudan etkileri incelenmiştir ve Tablo 4'te ifade edilmiştir. Buna göre, akademik öz-yeterlik akran ilişkilerini ($\beta = -.13, p < .05$; %90 CI [-.22, -.04]) ve sosyal onay ihtiyacını ($\beta = .20, p < .01$; %90 CI [.09, .30]) anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Sosyal öz-yeterlik ile akran ilişkileri ($\beta = .60, p < .01$; %90 CI [.51, .69])

ve sosyal onay ihtiyacı ($\beta = -.31, p < .01$; %90 CI [-.40, -.21]) arasındaki doğrudan etkiler anlamlıdır. Duygusal öz-yeterliğin sosyal onay ihtiyacını yordayıcı rolü anlamlı olarak belirlenmiştir ($\beta = -.28, p < .01$; %90 CI [-.39, -.16]). Akademik öz-yeterlik ve sosyal öz-yeterlik akran ilişkileri toplam varyansının %29'unu açıklamaktadır. Akademik öz-yeterlik, sosyal öz-yeterlik ve duygusal öz-yeterlik sosyal onay ihtiyacının %17'sini açıklamaktadır.

Tablo 4. Kısmi aracı modele ilişkin standardize doğrudan etkiler

Yapısal İlişkiler	β	%90 CI		SH	CR(t)
		Alt	Üst		
AÖY→Aİ	-,13	-,22	-,04	,05	2,49*
AÖY→SOİ	,20	,09	,30	,21	3,19**
AÖY→EM	,29	,19	,38	,07	5,58**
SÖY→Aİ	,60	,51	,69	,07	9,61**
SÖY→SOİ	-,31	-,40	-,21	,21	5,17**
SÖY→EM	,18	,08	,29	,09	3,18**
DÖY→SOİ	-,28	-,39	-,16	,18	4,26**
DÖY→EM	,44	,34	,54	,07	7,94**
Aİ→EM	-,09	-,16	-,02	,05	2,16*
SOİ→EM	,11	,05	,18	,01	3,07*

AÖY: Akademik Öz-Yeterlik, SÖY: Sosyal Öz-Yeterlik, DÖY: Duygusal Öz-Yeterlik, Aİ: Akran İlişkileri, SOİ: Sosyal Onay İhtiyacı, EM: Ergen Mutluluğu, * $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 4'te ifade edilen ergen mutluluğu üzerindeki doğrudan etkiler incelendiğinde akademik öz-yeterlik ($\beta = ,29$, $p < ,01$; %90 CI [.19, .38]), sosyal öz-yeterlik ($\beta = ,18$, $p < ,01$; %90 CI [.08, .29]), duygusal öz-yeterlik ($\beta = ,44$, $p < ,01$; %90 CI [.34, .54]), akran ilişkileri ($\beta = -,09$, $p < ,05$; %90 CI [-.16, -.02]) ve sosyal onay ihtiyacına ($\beta = ,11$, $p < ,05$; %90 CI [.05, .18]) ait etkilerin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bağımsız ve aracı değişkenler birlikte ergen mutluluğu toplam varyansının %54'ünü açıklamaktadır.

Aracılık analizlerinde bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken(ler) aracılığıyla bağımlı değişken üzerindeki etkilerini belirlemede dolaylı etkilerin incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışma kapsamında dolaylı etkiler incelendiğinde akademik öz-yeterlik ($\beta = ,03$, $SH = ,01$; %90 CI [.02, .06]), sosyal öz-yeterlik ($\beta = -,09$, $SH = ,03$; %90 CI [-.14, -.04]) ve duygusal öz-yeterliğin ($\beta = -,03$, $SH = ,01$; %90 CI [-.05, -.01]) akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı aracılığıyla ergen mutluluğu üzerinde açıklayıcı role sahip olduğu ifade edilebilir. Başka bir ifade ile akademik öz-yeterlik, sosyal öz-yeterlik ve duygusal öz-yeterlik ile ergen mutluluğu arasındaki ilişkide akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı kısmi aracı role sahiptir.

Bununla birlikte, akademik öz-yeterlik, sosyal öz-yeterlik ve duygusal öz-yeterliğin ergen mutluluğu ile ilişkisinde akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacına ilişkin spesifik dolaylı etkiler

incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre akademik öz-yeterliğin akran ilişkileri ($\beta = ,02$, $SH = ,01$; %90 CI [.01, .04]) ve sosyal onay ihtiyacı ($\beta = ,03$, $SH = ,01$; %90 CI [.01, .07]) aracılığıyla ergen mutluluğu üzerindeki dolaylı etkileri anlamlıdır. Benzer şekilde, sosyal öz-yeterliğin akran ilişkileri ($\beta = -,09$, $SH = ,04$; %90 CI [-.17, -.03]) ve sosyal onay ihtiyacı ($\beta = -,06$, $SH = ,02$; %90 CI [-.10, -.02]) aracılığıyla ergen mutluluğu üzerindeki dolaylı etkileri anlamlıdır. Son olarak, duygusal öz-yeterliğin sosyal onay ihtiyacı aracılığıyla ergen mutluluğu üzerindeki spesifik dolaylı etkisi aratırılmıştır. Bulgular, duygusal-öz-yeterliğin sosyal onay ihtiyacı aracılığıyla ergen mutluluğu üzerinde açıklayıcı rolünün anlamlı olduğunu göstermektedir ($\beta = -,04$, $SH = ,01$; %90 CI [-.07, -.02]). Araştırmada elde edilen dolaylı etkiler Tablo 5'te sunulmuştur.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın amacı ergenlerde mutluluğun psikososyal göstergeleri arasındaki ilişkileri belirlemektir. Bu amaç kapsamında ergen mutluluğu ve öz-yeterlik arasındaki ilişkide akran ilişkisi ve sosyal onay ihtiyacının tam aracı olduğu varsayımına dayalı bir model geliştirilmiştir. Geliştirilen modelin sınanması amacıyla gerçekleştirilen analizler sonucunda ergen öz-yeterliği ve mutluluk arasındaki ilişkide akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacının kısmi aracı role sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5. Kısmi Aracı Modele İlişkin Standardize Dolaylı Etkiler

Dolaylı İlişkiler	β	%90 CI		SH
		Alt	Üst	
AÖY→ Aİ SOİ →EM	,03	,02	,06	,01
SÖY→ Aİ SOİ →EM	-,09	-,14	-,04	,03
DÖY→ Aİ SOİ →EM	-,03	-,05	-,01	,01
AOY→Aİ→EM	,02	,01	,04	,01
AOY→SOİ→EM	,03	,01	,07	,01
SOY→Aİ→EM	-,09	-,17	-,03	,04
SOY→SOİ→EM	-,06	-,10	-,02	,02
DOY→SOİ→EM	-,04	-,07	-,02	,01

AÖY: Akademik Öz-Yeterlik, SÖY: Sosyal Öz-Yeterlik, DÖY: Duygusal Öz-Yeterlik, Aİ: Akran İlişkileri, SOİ: Sosyal Onay İhtiyacı, EM: Ergen Mutluluğu

Araştırmada öz-yeterlik alt boyutları ve mutluluk arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre akademik, sosyal ve duygusal öz-yeterlik ile mutluluk arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna göre ergenlerin öz-yeterlik düzeyi arttıkça mutluluk düzeylerinde de bir artış görülmektedir. Literatür incelendiğinde öz-yeterlik kavramının mutluluk ile ilişkili olduğunu ifade eden çalışmaları görmek mümkündür (Caprara vd., 2006; Certel vd., 2015; Heizomi vd., 2015; Salami, 2010; Telef ve Ergün, 2013; Tomassi vd., 2018). Araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda bireyin öz-yeterliği ve mutluluk arasında pozitif yönde ilişkilerin olması beklenen bir durumdur. İlgili literatüre bakıldığında benzer çalışmaların da mevcut sonuçları destekleyici nitelikte olduğu görülmektedir. Yüksek öz-yeterliğe sahip birey yapmakla yükümlü olduğu işin sonucuna ilişkin olumlu bir tutum geliştirmektedir. Buradan yola çıkarak bireyin duygusal açıdan kendini yeterli hissetmesinin mutluluğuna katkı sağladığı ifade edilebilmektedir. Bireyin yüksek öz-yeterliğe sahip olmasının birçok alanda kendine güvenmesine, fırsatları değerlendirmesine ve bunun sonucunda başarılı olmasına katkı sağlayacağı düşünülebilir. Elde edilen başarı da bireyin olumlu duygulara sahip olmasına ve öznel iyi oluşuna destek olabilmektedir. Aynı zamanda ergenin duygusal, sosyal ve akademik açıdan kendini tanıması, potansiyelinin farkında olması, doğru kararlar almasına katkı sağlayarak mutlu bir yaşam sürdürmesine yardımcı olabilecek bir faktördür. Böylece öz-yeterlik bireyin mutlu olması için de önemli bir kaynak haline gelebilmektedir.

Araştırmada akran ilişkileri ve mutluluk arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre ergenlerde akran ilişkisi ve mutluluk arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna göre ergenlerin akranları ile ilişkilerinin kalitesi arttıkça mutluluk düzeylerinde de bir artış görülmektedir. Literatüre bakıldığında benzer sonuçları ifade eden çalışmaların yapıldığını görmek mümkündür (Chen ve Furnham, 2002; Köse, 2015; Leung vd., 2021; Raboteg-Saric ve Sakic, 2014; Schwarz vd., 2012). Özellikle ergenlik döneminde daha çok önem taşımaya başlayan akran ilişkileri ergenin bu dönemi olumlu atlmasına ve sağlıklı sosyal ilişkiler geliştirmesine yardımcı olabilmektedir. Bireyin sosyal bir varlık olduğu göz önüne alındığında sürekli etkileşim içinde olduğu çevre ile ilişkilerinin ruh sağlığı için önemi tartışılmaz hale gelmektedir. Bu durumda ergenlerin en fazla zamanı geçirdiği akranları ile sürdürdüğü sağlıklı ilişkiler de mutluluklarına olumlu katkı sağlayabilmektedir. Ergenler zamanlarının büyük çoğunluğunu okulda ve akranları ile geçirdiklerinden onlarla geliştirdikleri ilişkilerin boyutu ve kalitesi mutlulukları ile ilişkili olabilmektedir. Akran ilişkilerinin kalitesinin ergenlerin mutluluğuna olumlu etkisi beklenen bir sonuçtur ve literatürde benzer çalışmaların sonuçları da bunu destekleyecek niteliktedir. Ergenlik dönemi bireyin olumsuz alışkanlıklar edinebildiği ve kendine ve başkalarına zarar verme riski taşıdığı riskli bir dönem haline gelebilmektedir. Bu dönemde ergenlerin sağlıksız ortamlardan uzak kalmasını sağlamak için olumlu arkadaşlık ilişkilerine yönlendirilmesi büyük önem taşıyabilmektedir. Bireyin kişilerarası ilişkilerde kendini en doğru biçimde ifade etmesine yardımcı olacak koşullar oluştuğunda hem çevre hem akranları ile sağlıklı ilişkiler kurması, kendini tanıması ve anlaması için

bir fırsat doğururken bireyin akranları ile kaliteli vakit geçirmesi mutluluklarına katkı sağlayabilmektedir.

Araştırmada akran ilişkileri ve öz-yeterlik arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre ergenlerde akran ilişkisi ve öz-yeterlik arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ve akademik ve sosyal öz-yeterlik akran ilişkilerinin yordayıcısıdır. Buna göre ergenlerin akranları ile ilişkilerinin kalitesi arttıkça mutluluk düzeylerinde de bir artış görülmektedir. Literatür incelendiğinde iki kavram arasındaki ilişkileri ifade eden çalışmaları görmek mümkündür (Andreou vd., 2005; Cattelino vd., 2021; Ling ve Yaacob, 2015; Llorca vd., 2017). Sosyal açıdan gelişimin ve öğrenmenin oldukça büyük bir parçasını oluşturan akranlar, bireyin öz-yeterliğinin gelişiminde önemli bir faktördür (Sert ve Traş, 2017). Ergenlik döneminde yaşanan duygusal değişimlerin bireyin ruh halinde dengesizliklere neden olması muhtemeldir. Ruh halindeki bu dengesizlik ise sıklıkla olumsuz duygulara neden olabilmektedir. Ergenlik dönemi ile depresif düşüncelerde de artma gözlendiği rapor edilmiştir (Tamar ve Özbaran, 2004). Öz-yeterlik kavramının birçok farklı alanda da birey üzerinde düzenleyici rolü olduğu ifade edilebilmektedir. Buradan yola çıkılarak ergenlerin olumlu akran ilişkileri geliştirmesinin öz-yeterliklerine olumlu katkıda bulunacağı sonucuna ulaşılabilmektedir. Mevcut araştırmanın bulguları incelendiğinde akran ilişkileri ile en yüksek düzeyde ilişkili olan öz-yeterlik alt boyutunun sosyal öz-yeterlik olduğu görülmektedir. Bireyin sosyal açıdan kendini yeterli görmesi sözü edilen ilişkilerin kalitesine de yansıtılabilmektedir. Ergenlerin öz-yeterliğini geliştirmeye yönelik çeşitli eğitimler verilerek akademik, duygusal ve sosyal açıdan potansiyellerini en iyi şekilde kullanarak zararlı ilişkilerin önüne geçilmesine, akran baskısı ve beraberinde gelen olumsuzluklarla baş etmelerine yardımcı olmak mümkündür.

Bu çalışma kapsamında araştırılan ilişkilerden birisi de sosyal onay ihtiyacı ve öz-yeterlik değişkenleridir. Bu doğrultuda öz-yeterlik alt boyutlarından olan sosyal öz-yeterlik ve duygusal öz-yeterlik ile sosyal onay ihtiyacı arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre bireyin duygusal ve sosyal öz-yeterliği arttıkça sosyal onay ihtiyacında azalma meydana gelmesi beklenmektedir. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde öz-yeterlik ile sosyal onay ihtiyacı ilişkisini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak her ne kadar öz-yeterlik ile yapılmış çalışmaya rastlanılmamışsa da literatürde öz-saygı ile sosyal onay ihtiyacını barındıran çalışmalar mevcuttur. Literatüre bakıldığında öz-yeterlik kavramının öz-saygının göreve yönelik bir modeli olduğu görüşünü içeren çalışmaları görmek mümkündür (Lunenberg, 2011). Her ne kadar aynı kavramlar olmasa da öz güven ve öz-saygı, öz-yeterlik ile en yakın ilişkili ve tamamlayıcı özellikte iki kavram olarak ifade edilmektedir (Arseven, 2016). Chang vd. (2018) tarafından öz-yeterlik ve öz-saygı arasında pozitif yönde güçlü ilişkilerin olduğu literatürde belirtilmiştir. Bireyin bir işi başarma ve bir görevi yerine getirmesi sonucunda öz-yeterliğinde görülebilecek artışın bireyin öz-saygısında da artışa yol açabileceği söylenebilir. Bu nedenle öz-saygı ile ilgili çalışmaları inceleyerek öz-yeterlik ve sosyal onay ilişkisi hakkında fikir sahibi olunabileceği düşünülmektedir. Buna göre Turan ve Duy (2020), sosyal onay ihtiyacı ve öz-saygı arasında negatif yönde anlamlı ilişki belirtmiştir. Birey, öz-saygı düzeyinde artış yaşadığında çevre tarafından onaylanma

ihtiyacını daha az hisseder, benzer biçimde çevreden gelen baskının azalmasının da bireyin öz-yeterliğinde artış olmasını sağlayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada YEM kapsamında ergenlerde öz-yeterlik ve mutluluk arasındaki ilişkide akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacının etkisi incelenmiştir. Geliştirilen yapısal model analizinin sonuçlarına göre ergenlerde öz-yeterlik ve mutluluk arasındaki ilişkide akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacının kısmi aracı role sahip olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle öz-yeterlik, akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı aracılığıyla ergen mutluluğunu dolaylı olarak yordamaktadır. Literatür incelendiğinde söz konusu değişkenler arasında aracı rolü inceleyen bir çalışmanın olmadığı belirlenmiştir.

Bireylerin yaşamlarına yönelik olumlu değerlendirmeleri, mutluluk kavramının odak noktasını oluşturur ve mutluluğu etkileyen birçok farklı kavramdan söz edilebilmektedir (Tamir vd., 2017). Özellikle ergenlik dönemi bireyin bir yetişkin olmadan önce geçtiği karmaşık bir dönemdir. Bu dönemde hızlı gelişmenin sonucu olarak ergenlerin ruh hali ve davranışları birçok faktörden etkilenebilir (Ling ve Yaacob, 2015). Ergenlerin yaşamdan ne bekledikleri ve nasıl elde edebilecekleri önemli bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyin yaşam amaçlarını belirleme ve harekete geçmesinde etkili olan faktörlerden biri ise öz-yeterlik olarak değerlendirilebilir. Öz-yeterlik bireyin sağlıklı bir temel oluşturmasında, yapabileceklerinin ve sınırlarının farkında olarak bir işi başarmak veya kendini geliştirmek için en uygun yolları seçmesi ve uygulamasında etkili olmaktadır (Pajares, 2002). Yüksek öz-yeterliğe sahip olan birey en sağlıklı yolu seçerek ve zorluklar karşısında yılmayarak sonuca varabildiğinde bu durum ruh sağlığına da olumlu bir fayda sağlayabilmektedir. Bireyin hedeflerine ulaşmak için tek bir yol değil yollar olduğunun farkında olması, karşılaştığı problemlerin çözümünde farklı stratejiler denemesini sağlayabilmektedir. Böylece bu durum, problemin üzerinde yarattığı kaygı ile daha olumlu biçimde baş etmesine yardımcı olarak bireyin mutluluğuna da olumlu katkı sağlayabilmektedir. Bireyin üstesinden gelebileceği görevleri üstlenmesi ve doğru stratejileri kullanarak başarılı olması, bireyin elde ettiği başarı karşısında kendisine güveninin artmasına ve bu durumun gelecekte göstereceği performansa da olumlu yansımaya yaramaktadır (Bandura, 1994). Böylece öz-yeterlik bireyin kendisi hakkında olumlu duygular geliştirmesine ve öznel iyi oluşuna katkı sağlayabilmektedir. Yüksek öznel iyi oluşa sahip ve mutlu bireyler ise hem kendisi hem de çevre ile sağlıklı ilişkiler geliştirebilmektedir. Özellikle ergenlik döneminde akran ilişkilerinin büyük önem taşıdığı göz önüne alındığında bireyin akranları ile sağlıklı ilişkiler geliştirmesi ve akranlarından en iyi şekilde yararlanması da mutluluğunu olumlu etkilemektedir (Brown, 2004). Kaliteli arkadaşlıklar, bireyin saldırganca davranışlar geliştirmesinin ve madde kullanımını gibi bireyin hem sağlığına hem de ruh haline ciddi zarar verebilecek alışkanlıklardan uzak durmasına yardımcı olabilmektedir. Aynı zamanda ait olduğu çevreden gelen onaylanma veya reddedilme de ergen mutluluğu üzerinde etkili bir durum haline gelebilmektedir. Akran reddiyle karşı karşıya kalan ergenlerin bu durumun getirdiği olumsuz sonuçlarla baş etme yollarını ararken öz-yeterliğinden destek alması beklenen bir durumdur. Benzer şekilde öz-yeterliği yüksek bireyin akran ilişkilerinde karşı karşıya kalabileceği sorunları da yapıcı bir şekilde çözmesi

hem akran ilişkilerinin kalitesine hem de mutluluklarına olumlu yansiyabilmektedir. Bununla birlikte yüksek öz-yeterliğe sahip bireylerin akranları ile sağlıklı ilişkiler kurması beklenebilir. Aynı zamanda bireyin sosyal çevreden soyutlanamaz bir varlık olduğu dikkate alındığında öz-yeterlik, çevrenin birey üzerinde oluşturması muhtemel olan baskı ve beğenilmeme kaygısı ile savaşmasının da bir yolu haline gelebilmektedir. Yapılan boylamsal çalışmalar göstermektedir ki ergenlerin kişiler arası ilişkilerini iyi yönetmesi, duygusal ve akademik açıdan kendini yeterli hissetmesi uzun vadede yaşam doyumlarının artmasını sağlamaktadır (Vecchio vd., 2007). Dolayısıyla bireyin öz-yeterliğinin akran ilişkileri ve sosyal onay ihtiyacı ile birlikte ergenlerin mutluluğuna etki ettiği söylenebilmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda önerilere yer verilmiştir. Bu doğrultuda mevcut çalışma gelecekte yapılması muhtemel araştırmalara yardımcı olması açısından önemlidir. Gerekli alanyazın incelendiğinde ergenlerin mutluluğuna etki eden faktörleri inceleyen çalışmaları görmek mümkündür ancak mevcut çalışmada ele alınan değişkenlerin birlikte araştırıldığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Araştırmada ele alınan kavramların çeşitli değişkenlerle incelenmesi literatüre katkı sağlayabilir. Bunun yanında araştırmanın pandemi şartlarında yürütüldüğü göz önüne alındığında, araştırmanın örneklem grubunu oluşturan lise öğrencilerine ulaşmakta problem yaşandığı için benzer çalışmalar ortaokul ve yükseköğretim gibi farklı örneklem gruplarında gerçekleştirilebilir.

Ergenlik dönemindeki gençlerin mutlulukları üzerine yapılmış çalışmalarda ele alınan değişkenler ve mutluluğun bu değişkenlerle olan ilişkisi rehberlik servisi tarafından dikkate alınarak öğrencilerin olumlu yanlarını geliştirmelerine katkı sağlanabilir. Özellikle liseye devam eden ergenlerin akademik başarılarını arttırmaya yönelik çalışmaların yanında öz-yeterliklerini arttırmalarına yardımcı olacak çeşitli etkinliklere de rehberlik çalışmalarında yer verilebilir. Öğrencileri tiyatro, müzik, resim vb. aktivitelere yönlendirerek ergenlerin kendilerini sanatsal açıdan daha iyi tanıyarak yeteneklerini ve sınırlarını keşfetmeleri sağlanabilir. Ergenleri spor, dans gibi fiziksel etkinliklere dahil ederek fiziksel iyilikleri geliştirilebilir. Bu doğrultuda ergenlerin öz-yeterliklerinin ve dolayısıyla mutluluklarının artmasına katkı sağlanabilir. Ergenlik döneminde bireylerin mutluluklarını ve arkadaşlık kalitelerini arttırmak amacıyla çeşitli eğitim programları geliştirilerek bu programlar rehberlik çalışmalarında kullanılabilir.

Araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. Çalışmada analiz edilen verilerin kesitsel desen dikkate alınarak toplanmış olması, zamanla meydana gelebilecek değişimlerin gözlemlenebilmesinin önünde bir engel oluşturmaktadır. Bu çalışma nicel araştırma yaklaşımı dikkate alınarak yürütülmüştür ve farklı araştırma yaklaşımları ile tekrar ele alınması mümkündür. Yapılabilecek nitel, deneysel veya boylamsal çalışmaların daha güvenilir sonuçlar vermesi beklenmektedir. Çalışmanın Türkiye’de yer alan bir şehirdeki lise öğrencilerini içermesi nedeniyle gelecekte yapılacak çalışmaların başka kültürler ve yaş grupları ile yürütülmesi sonuçların genellenebilmesi açısından önemlidir. Araştırmanın diğer bir sınırlılığı olarak katılımcıların ölçekleri yanıtlarken kendilerini farklı tanıtmaya ve sosyal kabul görme amacıyla farklı yanıtlar vermiş olma durumları göz önüne

alınmalıdır. Bu sınırlığı ortadan kaldırmak için ölçek sonuçlarının üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı ve bilimsel bir çalışmada kullanılacağı katılımcılara ifade edilmiştir.

Yazar Katkı Oranı

Bu makaleye birinci yazarın %60, ikinci yazarın %40 oranında katkısı vardır.

Etik Kurul Beyanı

Araştırma için gerekli etik kurul uygunluğu Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (2020-46).

Çatışma Beyanı

Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Kaynakça

- Andreou, E., Vlachou, A. ve Didaskalou, E. (2005). The roles of self-efficacy, peer interactions and attitudes in bully-victim incidents. *Implications For Intervention Policy-Practices*, 26, 545-562. <https://doi.org/10.1177/0143034305060789>.
- Arseven, A. (2016). Öz yeterlik: Bir kavram analizi. *Electronic Turkish Studies*, 11, 63-80. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.10001>.
- Atik, Z. E., Çoban, A. E., Çok, F., Doğan, T., Karaman, N. G. (2014). Akran ilişkileri ölçeği' nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14, 433-446. <https://doi.org/10.12738/estp.2014.2.1778>.
- Bakalım, O. ve Taşdelen-Karçkay, A. (2016). Friendship quality and psychological well-being: The mediating role of perceived social support. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8, 1-9. <http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2016.04.001>.
- Bandura, A. (1977). Self- efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1982). Self-Efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 37(2), 122-147. <https://doi.org/0003-066X/82/3702-OI2200.75>
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44(9), 1175-1184.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. *Encyclopedia of Human Behavior*, 4, 71-81.
- Bandura, A. (1999). *Social cognitive theory of personality*. In Pervin, L. ve John O. (Eds.), *Handbook of Personality* (pp. 154-196). Guilford Press.
- Bandura, A. (2006). Guide for constructing self-efficacy scales. *Self-Efficacy Beliefs of Adolescents*, 5(1), 307-337.
- Baytemir, K., Karaşar, B., Öğülmüş, S. (2017). Ebeveyn bağlanma ve sosyal onay ihtiyacının kişilerarası yeterliği yordayıcılığı. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 13(3), 949-960. <http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd.305546>
- Berndt, T. J. (1992). Friendship and friends' influence in adolescence. *Current Directions in Psychological Science*, 1(5), 156-159.
- Bingöl, T. Y. (2018). Ergenlerin öz-yeterlik ve mükemmeliyetçi öz-sunum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 2(4), 223-232.
- Bukowski, W. M., Hoza, B. ve Boivin, M. (1994). Measuring friendship quality during pre-and early adolescence: The development and psychometric properties of the friendship qualities scale. *Journal of Social and Personal Relationships*, 11, 471-484.
- Burnham, K. P. ve Anderson, D. R. (2004). Multimodel inference understanding AIC and BIC in model selection. *Sociological Methods & Research*, 33(2), 261-304. <https://doi.org/10.1177/0049124104268644>
- Caprara, G. V., Steca, P., Gerbino, M., Paciello, M. ve Vecchio, G. M. (2006). Looking for adolescents' well-being: Self-efficacy beliefs as determinants of positive thinking and happiness. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, 15, 30-43.
- Cattellino, E., Chirumbolo, A., Baiocco, R., Calandri, E. ve Morelli, M. (2021). School achievement and depressive symptoms in adolescence: The role of self-efficacy and peer relationships at school. *Child Psychiatry & Human Development*, 52, 571-578. <https://doi.org/10.1007/s10578-020-01043-z>
- Certel, Z., Bahadır, Z., Saracaloğlu, A. S., Varol, S. R. (2015). Lise öğrencilerinin öz- yeterlikleri ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4, 307-318.
- Cervone, D. ve Peake, P. K. (1986). Anchoring, efficacy, and action: The influence of judgmental heuristics on self-Efficacy judgments and behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(3), 492.
- Chang, C. W., Yuan, R. ve Chen, J. K. (2018). Social support and depression among Chinese adolescents: The mediating roles of self-esteem and self-efficacy. *Children and Youth Services Review*, 88, 128-134. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.03.001>
- Chen, G., Gully, S. M. ve Eden, D. (2001). Validation of a new general self-efficacy scale. *Organizational Research Methods*, 4(1), 62-83. <https://doi.org/10.1177/109442810141004>
- Cheng, H. ve Furnham, A. (2002). Personality, peer relations, and self-confidence as predictors of happiness and loneliness. *Journal of Adolescence*, 25(3), 327-339. <https://doi.org/10.1006/yjado.475>
- Cihangir Çankaya, Z., Meydan, B. (2018). Ergenlik döneminde mutluluk ve umut. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 65, 207-222. <https://doi.org/10.17755/esosder.316977>
- Csikszentmihalyi, M. (1999). If we are so rich, why aren't we happy. *American Psychologist*, 54(10), 821-827.
- Cresswell, J. W. (2012). Educational research. Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research. (4th ed.). Pearson.
- Datu, J.A.D. ve Valdez, J.P. (2012). Exploring filipino adolescents' conception of happiness. *International Journal of Research Studies in Psychology*, 3, 21-29. <https://doi.org/10.5861/ijrsp.2012.251>
- Datu, J. A. D. ve Yuen, M. (2020). Students' connectedness is linked to higher gratitude and self-efficacy outcomes. *Children and Youth Services Review*, 116, 105210.

- Deci, E.L. ve Ryan, R.M. (2008). Hedonia, eudaimonia, and well-being: An introduction. *Journal of happiness studies*, 9, 1-11. <https://doi.org/10.1007/s10902-006-9018-1>
- Demir, N. Ö., Baran, A. G., Ulusoy, D. (2005). Türkiye’de ergenlerin arkadaş-akran grupları ile ilişkileri ve sapmış davranışlar: Ankara örnekleme. *Bilig*, (32), 83-108.
- Demirli, C., Değirmenci, E. (2019). Çekirdek veya geniş ailede yetişen bireylerde sosyal onay ihtiyacı ile benliğin farklılaşması arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Academic Platform Journal of Education and Change*, 79-95.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95, 542-575.
- Diener, E. Saypta, J. J. ve Suh, E. (1999). Subjective well-being is essential to well being. *Psychological Inquiry*, 1, 33-37.
- Fishman, C. G. (1965). Need for approval and the expression of aggression under Varying conditions of frustration. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2(6), 809-816.
- Furrer, C. J., Skinner, E. A. ve Pitzer, J. R. (2014). The influence of teacher and peer relationships on students’ classroom engagement and everyday motivational resilience. *National Society for the Study of Education*, 113, 101-123.
- Gilman, R. ve Huebner, E. S. (2006). Characteristics of adolescents who report very high life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 311-319. <https://doi.org/10.1007/s10964-006-9036-7>
- Grams, W. C. ve Rogers, R. W. (1991). Power and personality: Effects of Machiavellianism, need for approval, and motivation on use of influence tactics. *The Journal of General Psychology*, 117(1), 71-82. <https://doi.org/10.1080/00221309.1990.9917774>
- Hartup, W. W. ve Stevens, N. (1997). Friendships and adaptation in the life course. *Psychological Bulletin*, 121(3), 355-370.
- Haybron, D.M. (2000). Two philosophical problems in the study of happiness. *Journal of Happiness Studies*, 207-225.
- Hebert, J. R., Ma, Y., Clemow, L., Ockene, I. S., Saperia, G., Stanek, E. J. ve Ockene, J. K. (1997). Gender differences in social desirability and social approval bias in dietary self-report. *American Journal of Epidemiology*, 146, 1046-1055.
- Heizomi, H., Allahverdipour, H., Jafarabadi, M. A. ve Safaian, A. (2015). Happiness and its relation to psychological well-being of adolescents. *Asian Journal of Psychiatry*, 16, 55-60. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2015.05.037>
- Işık, Ş., Üzbe Atalay, N. (2019). Ergen mutluluk ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9,673-696. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2019.022>
- Jhang, F.H. (2019). Life satisfaction trajectories of junior high school students in poverty: Exploring the role of self-efficacy and social support. *Journal of Adolescence*, 75, 85–97. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2019.07.011>
- Karaşar, B., Öğülmüş, S. (2016). Sosyal onay ihtiyacı ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizi. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 84-104.
- Kashdan, T. B., Biswas-Diener, R. ve King, L. A. (2008). Reconsidering happiness: The costs of distinguishing between hedonics and eudaimonia. *The Journal of Positive Psychology*, 3(4), 219-233. <https://doi.org/10.1080/17439760802303044>
- Kell, H. J. (2009). *Approval motivation and situational judgment tests: The role of personality and implicit Trait policies* [Doctoral dissertation, Rice University].
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford Publications.
- Koca, D., Ekşi, H. (2021). Fen fisesi öğrencilerinde öz-yeterlik ve iyi oluş: Duygu düzenlemenin aracı rolü. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(3), 1047-1065. <https://doi.org/10.30703/cije.803179>
- Komaraju, M. ve Nadler, D. (2013). Self-efficacy and academic achievement: Why do implicit beliefs, goals, and effort regulation matter? *Learning and Individual Differences*, 25, 67-72. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2013.01.005>
- Köse N. (2015). Ergenlerde akran ilişkilerinin mutluluk düzeylerine etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2,1-6.
- Landstedt, E., Hammarström, A. ve Winefield, H. (2015). How well do parental and peer relationships in adolescence predict health in adulthood? *Scandinavian Journal of Public Health*, 43(5), 460-468. <https://doi.org/10.1177/1403494815576360>
- Larsen, K. S., Martin, H. J., Ettinger, R. H. ve Nelson, J. (1976). Approval seeking, social cost, and aggression: A scale and some dynamics. *The Journal of Psychology*, 94, 3-11. <https://doi.org/10.1080/00223980.1976.9921389>
- Leung, C., Leung, J. T., Kwok, S. Y., Hui, A., Lo, H., Tam, H. L. ve Lai, S. (2021). Predictors to happiness in primary students positive relationships or academic achievement. *Applied Research in Quality of Life*, 1-15. <https://doi.org/10.1007/s11482-021-09928-4>
- Lim, S. A., You, S. ve Ha, D. (2015). Parental emotional support and adolescent happiness: Mediating roles of self-esteem and emotional intelligence. *Applied Research in Quality of Life*, 10, 631-646. <https://doi.org/10.1007/s11482-014-9344-0>
- Ling, W. S. ve Yaacob, S. N. (2015). Peer relationship satisfaction, self-efficacy, and adolescents’ suicidal ideation in Selangor, Malaysia. *Journal of Management Research*, 7(2), 286-294. <https://doi.org/10.5296/jmr.v7i2.6958>
- Llorca, A., Cristina Richaud, M. ve Malonda, E. (2017). Parenting, peer relationships, academic self-efficacy, and academic achievement: Direct and mediating effects. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02120>
- Lobel, T. E. ve Teiber, A. (1994). Effects of self-esteem and need for approval on affective and cognitive reactions: Defensive and true self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 16(2), 315-321.
- Lunenburg, F.C. (2011). Self-efficacy in the workplace: Implications for motivation and performance. *International Journal of Management, Business, and Administration*, 14(1), 1-6.
- Luszczynska, A., Gutiérrez-Doña, B. ve Schwarzer, R. (2005). General self-efficacy in various domains of human functioning: Evidence from five countries. *International Journal of Psychology*, 40, 80-89. <https://doi.org/10.1080/00207590444000041>

- Lyubomirsky, S., Sheldon, K.M. ve Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology*, 9, 111-131. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.9.2.111>
- McCullum, D. L. (2005). What are the social values of college students: A social goals approach. *Journal of College and Character*, 6(6).
- Moulton, P., Moulton, M. ve Roach, S. (1998). Eating disorders: A means for seeking approval. *Eating Disorders*, 6(4), 319-327. <https://doi.org/10.1080/10640269808249268>
- Muris, P. (2001). A brief questionnaire for measuring self-efficacy in youths. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 23(3), 145-149.
- Özden, A. T. (2019). Tüketici yenilikçiliği ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 1537-1558. <https://doi.org/10.20491/isarder.2019.688>
- Özmatyatlı, D. ve Cırhınlioğlu, F. G. (2019). Relations among need for approval, loneliness and personality traits of adult social media users. *International Journal of Innovative Science and Research Technology*, 4, 1101-1109.
- Park, N. (2004). The role of subjective well-being in positive youth development. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 591(1), 25-39.
- Pajares, F. (2002). *Overview of social cognitive theory and of self-efficacy*, erişim <http://www.emory.edu/EDUCATION/mfp/eff.html>.
- Raboteg-Saric, Z. ve Sakic, M. (2014). Relations of parenting styles and friendship quality to self-esteem, life satisfaction and happiness in adolescents. *Applied Research in Quality of Life*, 9(3), 749-765. <https://doi.org/10.1007/s11482-013-9268-0>
- Roi, C. et al. (2020). Sexual orientation, peer relationships and depressive symptoms Findings from a sociometric design. *Journal of Applied Developmental Psychology*. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2019.101086>
- Rudolph, K. D., Caldwell, M. S. ve Conley, C. S. (2005). Need for approval and children's well-being. *Child Development*, 76(2), 309-323.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141-166.
- Salavera, C., Usán, P. ve Jarie, L. (2017). Emotional intelligence and social skills on self-efficacy in secondary education students. Are there gender differences? *Journal of Adolescence*, 60, 39-46. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2017.07.009>
- Salı, G. ve Köksal Akyol, A. (2010). A study on the peer relationships, social support perceptions and perfectionism of working and non-working children. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 968-974. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.269>
- Scherbaum, C. A., Cohen-Charash, Y. ve Kern, M. J. (2006). Measuring general self-efficacy: A comparison of three measures using item response theory. *Educational and Psychological Measurement*, 66(6). <https://doi.org/10.1177/0013164406288171>
- Schunk, D. H. (1991). Self-efficacy and academic motivation. *Educational Psychologist*, 26, 207-231.
- Schwarz, B., Mayer, B., Trommsdorff, G., Ben Arieh, A., Friedlmeier, M., Lubiewska, K. ve Peltzer, K. (2012). Does the importance of parent and peer relationships for adolescents' life satisfaction vary across culture. *Journal of Early Adolescent*, 32, 55-80. <https://doi.org/10.1177/0272431611419508>
- Seiffge-Krenke I. ve Gelhaar, T. (2008). Does successful attainment of developmental tasks lead to happiness and success in later developmental tasks? A test of Havighurst's (1948) theses. *Journal of Adolescent*, 31, 33-52. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2007.04.002>
- Sert, M., Traş, Z. (2017). Ergenlerin duygusal zekâ düzeyleri ile öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 1205-1220.
- Sosik, J.J. ve Dinger S.L. (2007). Relationships between leadership style and vision content: The moderating role of need for social approval, self-monitoring and need for social power. *The Leadership Quarterly*, 18, 134-153. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2007.01.004>
- Staub, E. ve Sherk, L. (1970). Need for approval, children's sharing behavior, and reciprocity in sharing. *Child Development*, 243-252.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. ve Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (7th ed.). Pearson.
- Tamar, M., Özbaran, B. (2004). Çocuk ve ergenlerde depresyon. *Klinik Psikiyatri*, 2(1), 84-92.
- Tamir, M., Schwartz, S. H., Oishi, S. ve Kim, M. Y. (2017). The secret to happiness: Feeling good or feeling right? *Journal of Experimental Psychology General*, 146, 1448-1459. <https://doi.org/10.1037/xge0000303>.
- Telef, B.B., Ergün, E. (2013). Lise öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının yordayıcısı olarak öz-yeterlik. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3, 423-433. <https://doi.org/10.5578/keg.5955>
- Telef, B.B., Karaca, R. (2012). Çocuklar için öz-yeterlik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32,169-187.
- Tommasi, M., Grassi, P., Balsamo, M., Picconi, L., Furnham, A. ve Saggino, A. (2018). Correlations between personality, affective and filial self-efficacy beliefs, and psychological well-being in a sample of Italian adolescent. *Psychological Reports*, 121, 59-78. <https://doi.org/10.1177/0033294117720698>
- Turan, R. ve Duy, B. (2020). Self-esteem, attachment, gender roles and social approval as predictors of the attitudes toward dating violence. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 10(56), 1-36.
- Twenge, J. M. ve Im, C. (2007). Changes in the need for social approval, 1958-2001. *Journal of Research in Personality*, 41(1), 171-189. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.03.006>
- Van De Wetering, E. J., Van Exel, N. J. A. ve Brouwer, W. B. F. (2010). Piecing the Jigsaw Puzzle of Adolescent Happiness. *Journal of Economic Psychology*, 31, 923-935. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2010.08.004>
- Veenhoven, R. (1991). Is happiness relative. *Social Indicators Research*, 24, 1-34.
- Vecchio, G. M., Gerbino, M., Pastorelli, C., Del Bove, G. ve Caprara, G. V. (2007). Multi-faceted self-efficacy beliefs as predictors of life satisfaction in late adolescence. *Personality and Individual Differences*, 43(7), 1807-1818.

- Waldrip, A. M., Malcolm, K. T. ve Jensen-Campbell, L. A. (2008). With a little help from your friends: The importance of high-quality friendships on early adolescent adjustment. *Social Development*, 17(4), 832-852. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2008.00476.x>
- Waterman, A.S. (1993). Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (Eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 678-691.
- Zettergren, P. (2005). Childhood peer status as predictor of midadolescence peer Situation and social adjustment. *Psychology in the Schools*, 42(7), 745-757. <https://doi.org/10.1002/pits.20121>

Extended Summary

Introduction

In the changing and developing world conditions, the importance given to individuals' mental health is increasing. As a reflection of this situation, the raising importance of guidance and psychological counseling services in schools, closely monitoring the social and emotional development of students as well as their academic success and carrying out supportive studies in this regard can be shown as a significant development. It is known that the individual's cognitive and emotional development as a whole and benefiting from mental health services provides positive developments both in terms of social, academic and family relations. The negativity experienced by individuals in the school environment during adolescence may cause them to face with problems in all areas. Therefore, working to reduce the negativities that adolescents will experience at school and to create a positive school climate will help adolescents pass this problematic period more easily. The first approach that comes to mind in studies to increase the positive aspects of the individual is positive psychology. In this approach, which aims to reveal the positive aspects of individuals instead of focusing on their negative aspects, the way is sought for individuals to use their potential in the best way. In this study, it was aimed to determine the relationship between the psychosocial indicators of happiness in adolescents attending secondary education.

Method

The research was carried out with correlational design based on the quantitative research approach. Correlational design is a method to test the relationship between two or more variables (Creswell, 2012). The research group consisted of 637 adolescents attending high school. The age of the research group was between 13 and 19. 39.9% of the students attend the ninth grade, 22.8% attend the tenth grade, 24.2% attend the eleventh grade and 13.2% attend the twelfth grade. The measures were Adolescent Happiness Scale (AHS), Need for Social Approval Scale (NSAS), Peer Relationship Scale (PRS), and Children's Self-Efficacy Scale. The data were collected online on a voluntary basis, after the required ethics committee report and legal permit applications were received. The validity and reliability analysis of the measures to be used were recalculated for the current study. It was concluded that the measures were valid and reliable. The data were analyzed with SPSS 24.0 software. Structural Equation Modeling (SEM) was used to test the structural model. After obtaining acceptable values for the measurement model in the first stage, the structural model was tested in the second stage.

Results

Initially, the associations between the variables were analyzed. According to the correlational results, happiness was significantly associated with academic self-efficacy, social self-efficacy, emotional self-efficacy and peer relations. There were significant associations between the need for social approval and social and emotional self-efficacy. Additionally, positive significant associations were also found among peer relations and academic, emotional and social self-efficacy. In the first stage of the structural equation model analysis, the measurement model was tested and it was determined that the

measurement model had an acceptable fit index. In the second stage, the hypothetical model was tested. As a result, it was determined that peer relations and the need for social approval had a partial mediating role in the association between academic self-efficacy, social self-efficacy, emotional self-efficacy and adolescent happiness.

Discussion

According to the results of the analysis, positive significant relationship was found between academic, social and emotional self-efficacy and happiness. Accordingly, as the self-efficacy level of adolescents increases, it is expected that there will be an increase in their happiness levels. Adolescents' emotional, social and academic self-knowledge and awareness of their potential help them make the right decisions and lead a happy life. Thus, self-efficacy can become an important resource for the individual to be happy. According to the results of the analysis examining the relationship between peer relationships and happiness in the study, positive significant relationship was found between peer relationships and happiness in adolescents. Accordingly, as the quality of adolescents' relationships with their peers increases, their happiness levels also increase. One of the relationships investigated within the scope of the research is the need for social approval and self-efficacy variables. In this direction, it was concluded that there were negative significant relationships between social self-efficacy and emotional self-efficacy, which are sub-dimensions of self-efficacy, and the need for social approval. When an individual's self-esteem level rises, s/he feels less need for the approval by the environment. Similarly, it is thought that the increase in the individual's self-efficacy may cause a decrease in the need for social approval. According to the results of the structural model analysis developed, it was found that peer relations and the need for social approval had a partial mediating role in the relationship between self-efficacy and happiness in adolescents. In other words, self-efficacy indirectly predicts adolescent happiness through peer relationships and the need for social approval.

When the related literature is examined, it is possible to encounter the studies examining the factors affecting the happiness of adolescents, but limited study was found in which the variables discussed in the current study were investigated together. The repetition of the study with different age groups and with various research methods may contribute to the literature. Studies on the happiness of adolescents can be taken into account by the guidance service and contribute to the development of positive aspects of students. In addition to studies aimed at increasing the academic achievement of adolescents attending high school, various activities can be included to help them increase their self-efficacy. Students can study theater, music, painting, etc. By directing them to activities, it can be ensured that adolescents discover their talents and limits by getting to know themselves better artistically. By including adolescents in physical activities such as sports and dance, their physical well-being can be improved, and in this direction, their self-efficacy and their happiness can be contributed to advance. In order to increase the happiness and friendship quality of individuals during adolescence, various educational programs can be developed and used in guidance studies.

Author Contribution Rate

The authors declare that ÇM contributed 60% and ÖÇ 40% to the article.

Ethical Declaration

Ethics committee eligibility required for the research was approved by Ordu University Social and Human Sciences Ethics Committee (2020-46).

Conflict Statement

The authors declare that there is no conflict of interest with any institution or person.